

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและจำเป็นต่อมนุษย์เราเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นต่ออำนวยประโยชน์แก่มนุษย์ หากขาดแคลนสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นแล้วมักจะก่อให้เกิดปัญหากับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งใกล้ชิดความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ขยะ มูลฝอย น้ำเน่าเสีย ถ้าไม่มีแนวทางที่ดี ในการจัดการหรือแก้ไขแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพต่อชีวิตของประชาชน ในอดีตประเทศไทย มีทรัพยากรธรรมชาติอย่างอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ประชาชนมีการดำรงชีวิตที่ดี แต่การพัฒนาประเทศไทยในด้านต่างๆ เทาที่ผ่านมาได้มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ และแร่ธาตุมาใช้เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมที่ตามมา จนทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นร่อยหรอและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตามมาอย่างมากมาย^๑

การพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปนั้นสามารถกระทำได้ หลายรูปแบบด้วยกันแต่ทั้งนี้หากขาดความร่วมมือจากประชาชนหรือหน่วยงานต่างๆ ของท้องถิ่นแล้ว ปัญหาเหล่านี้ก็ดูเหมือนว่าจะเป็นเรื่องยากแก่การแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ ดังนั้นประชาชนในองค์กรต่างๆ ของท้องถิ่นจึงเป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าประชาชนเป็นผู้ที่พึ่งพาอาศัย และอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนที่ตนอาศัยมาโดยตลอดย่อมเข้าใจ และรู้สภาพปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นปัญหาหนึ่งที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากอัตราการขยายตัวของประชากร ภาวะเศรษฐกิจ การอพยพของประชาชนเข้ามาอยู่ในเมือง ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย น้ำเน่าเสีย และมลภาวะ ถ้าไม่มีแนวทางป้องกันหรือแก้ไขเพิ่มเติมแต่เนิ่นๆ แล้วอาจจะส่งผลกระทบต่อสภาพอนามัย ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนโดยตรง เรามักจะพบเห็นปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นและสร้างความเสียหายให้แก่สังคมส่วนรวม อันเนื่องมาจากการละเลยปัจจัยต่างๆ อาจใช้เวลาหลายปีกกว่าจะปรากฏหรือพบเห็นได้ ดังที่เรียกว่า “ระเบิดทางสภาพแวดล้อม” การดำเนินการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่ตัดสินใจกระทำได้ยาก เพราะทัศนคติทางเศรษฐกิจจะมองว่าการป้องกันปัญหาด้านนี้ สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในปัจจุบันโดยไม่สามารถวัดหรือคาดการณ์ถึงผลกำไรได้เลย

^๑กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, **ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๙.

ทั้งๆ ที่ถ้าปล่อยให้ปัญหาปรากฏขึ้นมาจริง จะก่อความเสียหายที่รุนแรงและเสียเงินในการปรับปรุงแก้ไขอย่างมหาศาล และบางครั้งอาจใช้ระยะเวลายาวนานมาก^๒ นิเวศวิทยาการเมือง เป็นการศึกษาปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง คือเป็นแนวความคิดในการวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นมาเพื่อสนองต่อปรากฏการณ์ ที่ปัญหาจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำให้เป็นประเด็นทางการเมือง (Politicization of the Environment) ปัญหาความเสื่อมโทรม ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกมองว่ามีสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับสังคมมากขึ้น เช่น ความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มชนชั้นทางสังคมในการเข้าถึงทรัพยากร ความสัมพันธ์ทางการผลิตของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเป็นปฐมเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากร ในขณะเดียวกัน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งผลทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างไม่เสมอภาคในกลุ่มคนต่างชั้นกัน ภาระที่หนักอึ้งต้องตกอยู่กับคนด้อยโอกาสทางสังคม ในขณะที่ชนชั้นนำทั้งหลายสามารถใช้ทรัพยากรเชิงอำนาจและอิทธิพลทางการเงินเอาตัวรอดไปได้^๓ แนวคิดของนิเวศวิทยาการเมือง คือการเน้นการมองประเด็นปัญหาสภาพแวดล้อมว่าไม่ได้เกิดจากปัญหาระบบเชิงนิเวศพังทลาย แต่เกิดจากโครงสร้างทางการเมืองความไม่เป็นธรรม และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร และนำไปสู่การทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงต้องการเห็นระบบสังคมที่มีลักษณะแบบใหม่ ที่เน้นคุณภาพชีวิตและมีสถาบันการเมืองแบบใหม่ที่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะที่เป็นท้องถิ่นของตน^๔

การแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมดังกล่าวสามารถที่จะป้องกัน เพื่อมิให้ลุกลามจนเกินไปกว่าที่จะสามารถแก้ไขได้ โดยประชาชนทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เหล่านี้สิ่งแวดล้อมไม่ได้เป็นของคนใดคนหนึ่ง หากแต่ทุกคนในชุมชนต่างเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้นในการดำเนินการแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมจึงไม่ใช่เพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่จะเป็นผู้ดำเนินการ แต่เพียงฝ่ายเดียว ประชาชนซึ่งอยู่ในพื้นที่ และมีความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงของปัญหาสีงแวดล้อมเป็นอย่างดี จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการดูแล และรักษาสีงแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ เพราะหากแต่สิ่งแวดล้อมโดยรอบตัวเราถูกทำลายหรือเสื่อมสภาพลงย่อมส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อมต่อตัวมนุษย์โดยทันที ปัจจุบันปัญหาสีงแวดล้อม หรือมลพิษทางสีงแวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบตัวเรามีทั้งปัญหา น้ำเน่าเสีย ขยะมูลฝอย สารพิษต่างๆ กากของเสียจากการขับถ่าย ฝุ่นละออง เสียงรบกวน และความเดือดร้อนรำคาญต่างๆ การแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันทุกฝ่าย มิใช่จะเกี่ยงกันว่าเป็นหน้าที่ของรัฐเพราะเก็บภาษีไปแล้ว หรือโยนความรับผิดชอบให้กับประชาชน เพราะขยะส่วนใหญ่มาจากบ้านเรือน หรือกล่าวหาว่าโรงงานต้องรับผิดชอบ เพราะผลิตขยะมาก และยังได้กำไรจากการผลิต การร่วมมืออย่างมี

^๒ สำนักนโยบายและแผนพัฒนาสีงแวดล้อม, รายงานสถานการณ์สีงแวดล้อม. พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสีงแวดล้อม, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒๓.

^๓ ชูศักดิ์ วิทยาภัก, “ชุมชนกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้”, พลวัตของชุมชนในการจัดการทรัพยากรสถานการณ์ประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๖๖.

^๔ ยศ สันตสมบัติ และอรุณญา สิริผล, “สภาพแวดล้อมในสีงคมไทย”, สีงคมศาสตร์, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒, (๒๕๕๓), หน้า ๑๖๑-๒๐๙.

ประสิทธิภาพจะต้องเข้าใจปัญหา ต้องมีจิตสำนึกและต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน จึงประสบความสำเร็จ^๕

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นเกิดจากประสบการณ์ทางการเมืองและเกิดจากการเรียนรู้ทางการเมืองการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการการรวมพลังของประชาชนที่มีต่อองค์การของรัฐหรือองค์การเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง โดยยึดหลักการที่ว่าสมาชิกในชุมชนนั้นๆจะต้องร่วมมือ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือการแก้ปัญหาของประชาชนในชุมชนเอง จึงเป็นกระบวนการที่ประชาชนในท้องถิ่นในฐานะเป็นผู้รับบริการและเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ ในการกำหนดทิศทาง นโยบายและความต้องการของตน และของท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีหลากหลายครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนของตน^๖

ภายใต้แนวคิดของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ตลอดจนแนวคิดหลักธรรมาภิบาล กล่าวได้ว่ากระแสแนวคิดต่างๆ เหล่านี้ได้เข้ามามีอิทธิพลทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องบริหารราชการในระบบเปิด ที่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐเองจะต้องมีระดับการมีส่วนร่วมให้มีความเหมาะสมกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการของการสร้างการมีส่วนร่วม ตลอดจนการกำหนดขอบเขตหรือสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ในกระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้น จึงต้องมีขั้นตอนของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมขั้นตอนนี้จะเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจที่เริ่มตั้งแต่การระบุปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุ ตลอดจนการตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับแผนงานและโครงการที่จะนำมาใช้ปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหลังจากที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อปัญหาหรือแผน โครงการที่จะนำมาปฏิบัติแล้วจะเป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำแผน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชน รับประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการผลิตซึ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นประโยชน์ทางตรงหรือประโยชน์ทางอ้อมในเรื่องการรับผลประโยชน์ จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์โดยเน้นความเสมอภาคและความยุติธรรมด้วย การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมโดยให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องที่ตนเองได้รับผลกระทบจากนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชน ได้แสดงออกถึงความพึงพอใจที่เกิดขึ้นเพื่อที่ภาครัฐจะได้นำมาแก้ไขปรับปรุงต่อไป ถ้าพิจารณาขอบเขตการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว การเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดจนถึงระดับมากที่สุดเริ่มตั้งแต่ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็นเปิดโอกาสให้

^๕ อานันท์ ปันยารชุน, “สิ่งแวดล้อมไทยใครจัดการ รัฐ ธุรกิจ หรือประชาชน”, วารสารท้องถิ่น ๓๖, (๒๕๓๙), หน้า ๒๓.

^๖ บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, การเมืองการปกครองท้องถิ่น, (คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์: มหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕๗.

ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ การปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ การให้ประชาชนได้เข้ามาเกี่ยวข้องในการวางแผนในการตัดสินใจ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในการดำเนินงาน และการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชน เป็นระดับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทเต็มในการตัดสินใจ การบริหารงาน และการดำเนินกิจการใดๆ เพื่อเข้ามาทดแทนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ^๗

ชุมชนสันดอนรวมเป็นชุมชนที่เก่าแก่มาหลายชั่วอายุคนประมาณ ๓๐๐ ปีตามคำบอกเล่าของ ผู้เฒ่าผู้แก่ที่เล่าสืบกันมาแต่เดิมเรียกว่า “บ้านสันฮ่อม” สาเหตุที่เรียกเพราะว่า ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่เนินสูงมากและมีต้นไม้ใหญ่อยู่หลายต้นชาวบ้านเรียกว่า “ต้นฮ่อม” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ประมาณ ๕๖ ปีที่ผ่านมา มีจำนวนผู้อยู่อาศัยจำนวน ๔๕ หลังคาเรือน มีประชากรประมาณ ๑๕๐ คน ในปีพ.ศ. ๒๕๑๕ เริ่มมีประชากรหนาแน่นขึ้นเป็นลำดับ ประชากรก็มีการศึกษามากขึ้น เริ่มประกอบอาชีพรับราชการ และค้าขาย ประชากรย้ายถิ่นเข้า-ออกมาในพื้นที่ทำให้มีปกครองลำบาก แต่ด้วยความสามารถของคณะกรรมการทุกองค์กรร่วมกับเทศบาลเมืองลำพูน จึงทำให้การบริหารจัดการประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการชุมชน ปัจจุบันการพัฒนาเมืองเจริญมากขึ้น และมีประชากรเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันในชุมชนสันดอนรวม มีสถานที่ราชการ และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจจำนวนมากเช่น วิทยาลัยเทคนิคลำพูน โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ลำพูน สำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สำนักงานแขวงทางลำพูน การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และยังมี โรงเรียนเอกชนอีกหนึ่งแห่ง คือ โรงเรียนเลาหิจิตรวิทยา และยังมีร้านค้า ร้านอาหาร ร้านอินเทอร์เน็ต รวมถึงหอพักนักเรียน นักศึกษาอีกจำนวนมากในชุมชน ดังนั้นทางผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชนในพื้นที่จึงขอความร่วมมือให้ประชาชนในชุมชนทุกคนร่วมกันพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนร่วมกัน^๘

จากสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีผู้เข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากในชุมชนสันดอนรวม และมีสถานศึกษา สถานที่ราชการ ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านอินเทอร์เน็ต หอพักนักศึกษาจำนวนมาก จึงทำให้มีการใช้จ่าย ชื้อเครื่องอุปโภค บริโภคจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาขยะจำนวนมากตามมา เช่น การทิ้งขยะไม่เป็นที่ การไม่แยกขยะก่อนทิ้ง ปลอมทิ้งวางให้เป็นที่รกรุงรัง ประชาชนไม่สนใจดูแลขยะในบ้านหรือในหอพัก การขาดจิตสำนึกการรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะดำเนินการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนในชุมชนสันดอนรวม เทศบาลเมืองลำพูน ศึกษาแบบการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรวม เทศบาลเมืองลำพูน ทางผู้วิจัยจึงได้ศึกษาว่าประชาชนมีแนวคิดการมีส่วนร่วมในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย และแนวคิดวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนรวมถึงรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมประชาชนในชุมชนสันดอนรวมร่วมกับเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เพื่อสร้างความสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชนของตน

^๗ เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐.

^๘ กองวิชาการและแผนงาน, ประวัติชุมชนสันดอนรวม, (ลำพูน: กองวิชาการและแผนงาน แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. ๒๕๕๓- ๒๕๕๕ เทศบาลเมืองลำพูน, ๒๕๕๓), หน้า ๒๒.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดของการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมอปริหานิยธรรม เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ แนวคิดของการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูนเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนตามหลักธรรมอปริหานิยธรรม ในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูนเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษากิจการการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอมนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๔.๑ ขอบเขตเนื้อหา

ครั้งนี้มุ่งศึกษา รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน รวมถึงการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรม คำสอนทางพุทธศาสนา นำมาเป็นแนวทางในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอย ในครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอม ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

ข้อมูลหลัก คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน จำนวน ๑๕ คน ประกอบด้วย^๙

๑.๔.๓ ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่ ชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

^๙ กองวิชาการและแผนงาน, แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. ๒๕๕๓- ๒๕๕๕ ประวัติชุมชนสันดอนรอม, (ลำพูน: เทศบาลเมืองลำพูน, ๒๕๕๓), หน้า ๒๒.

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านเวลา

ใช้เวลาในการศึกษาตั้งแต่ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ – กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๑.๕. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ ชุมชน หมายถึง ชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๕.๒ ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๕.๓ ครัวเรือน หมายถึง บุคคลที่รวมกันอาศัยอยู่ในบ้านหนึ่งหลัง ที่อยู่ในชุมชนสันดอนรอมเทศบาลเมืองลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๕.๔ ขยะมูลฝอย หมายถึง ของเหลือทิ้ง เช่น เศษอาหาร เศษพืชผักผลไม้ ที่เหลือจากการปรุงอาหารและการบริโภคและของที่ไม่ใช้แล้ว เช่น เศษกระดาษ เศษโลหะ ถุงพลาสติก เป็นต้น

๑.๕.๕ วิธีการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ลักษณะและวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน เช่น การคัดแยก การเก็บขน

๑.๕.๖ ความตระหนัก หมายถึง ความรับผิดชอบของครัวเรือนในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน สันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน

๑.๕.๗ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ในชุมชนได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอยอย่างไร และในชุมชนได้เกิดแนวคิดริเริ่ม ก่อนที่จะมีการดำเนินการในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของครัวเรือน ในชุมชนสันดอนรอมในเขตเทศบาลเมืองลำพูน

๑.๕.๘ รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง วิธีการระดมสมาชิกในชุมชนมาร่วมกันวางแผนในการจัดการขยะมูลฝอย วิธีการนำเสนอความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย จนสามารถกระตุ้นให้คนในชุมชนสนใจ และร่วมมือในการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม มีการอบรม ให้ความรู้ และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีการวางแผนในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม ร่วมกันกำหนดวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอย แบบมีส่วนร่วมในระดับครัวเรือน และมีส่วนร่วมกับเทศบาลเมืองลำพูน วิธีในการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม และวิธีการดำเนินการกระตุ้นจิตสำนึกประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน

๑.๕.๙ หลักอภิธานิยธรรม เป็นธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง

๑. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์
๒. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกกิจกรรมที่ควรทำ
๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้
๔. ท่านใดเป็นใหญ่ในชุมชน ควรเคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง
๕. บรรดากุลสตรี กุลกุมารีให้อยู่ดีโดยมีถูกข่มเหง หรือฉุดคร่าชื่นใจ
๖. เคารพสักการบูชาเจดีย์
๗. จัดให้ความอารักขา คุ้มครอง ป้องกันอันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทราบแนวคิดของการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน

๑.๖.๒ ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการ แนวทางส่งเสริมในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๖.๓ ได้ทราบการบูรณาการหลักพุทธศาสนา หลักอภิธานิยธรรม มาใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนสันดอนรอม เทศบาลเมืองลำพูน

๑.๖.๔ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำมาใช้เป็นแนวทาง ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน